

Lesja
kommune

Strategisk næringsplan Lesja 2025 – 2029

Vedtatt: kommunestyret 27.3.2025

Sak PS 2025/14

LEV ANDE
Lesja

Innholdsfortegnelse

Næringsplan Lesja	3
Visjon	3
Hovedfunn i arbeidet	3
Formål	4
Metode	4
Statusbilde næringsliv Lesja 2024	5
SWOT-analyse	5
Bedriftsstruktur	6
Arbeidsmarked	7
Kapital	11
Regionale samarbeidsaktører	12
Fritidsbeboeren som ressurs i næringsutviklingen i Lesja	13
Næringslivet sin interne organisering	13
Status og framtidsmuligheter ulike bransjer	14
Lokalmat	14
Varehandel	14
Reiseliv	15
Transport	19
Personlig service	19
Bedriftsretta service	19
Industri	20
Bygg og anlegg	20
Landbruk	21
Langsiktige satsinger	21
Næringsattraktiv kommune	21
Kommunal saksbehandling	22
Næringsareal	23
Entreprenørskap i skolen	23
Kraftfondet	23
Næringspris	24
Organisering av næringsarbeid	24
Næringshub / tilrettelagte kontorfellesskap	24
Energi	24
Vatn, Avløp –	25
Bostedsattraktivitet og boligsatsing	255
Kilder og vedlegg	26

Næringsplan Lesja

Visjon

Levande Lesja.

Være et sted man kan *leva* og *ande* med gode bomiljø og framtidsretta arbeidsplasser.

Ambisjon

Lesja kommune skal jobbe aktivt for at de som ønsker å drive næringsvirksomhet i kommunen skal oppleve at deres behov blir tatt på alvor og at det jobbes for å finnes gode løsninger. Kommunen skal være en næringsvennlig kommune og jobbe aktivt for å finne nye næringsmuligheter. Kommunen som organisasjon skal ha fokus på å bruke lokalt næringsliv.

Hovedfunn i arbeidet

Lesja topper statistikken over prosentvis arbeidsplassutvikling 2017 – 2023 i Innlandet!

Lesja ligger sentralt plassert geografisk og har mulighet til å utvikle flere arbeidsplasser og nye næringer. Arbeidsledigheten er svært lav. Utfordringen ligger i å rekruttere arbeidskraft og riktig kompetanse til dagens bedrifter, samt at det er nok innbyggere til å starte nye virksomheter. Bostedattraktivitet må derfor være et fokusområde for Lesja framover.

➤ **Kortsiktig bedriftsutvikling:**

Jobbe for å øke overnattingskapasiteten i Lesja fram mot Landskytterstevnet 2026.

Motivere til oppstart og utvikling av bedrifter som tilbyr tjenester som fritidsbeboerne etterspør.

➤ **Langsiktig bedriftsutvikling:**

Bistå eksisterende bedrifter slik at de skal ha gode muligheter for å vokse. Det skal være enkelt å etablere bedrifter i Lesja. Sikre gode vilkår for tradisjonelt landbruk med tilleggsnæringer.

➤ **Kontinuerlig arbeid:**

Infrastruktur:

Ha et variert utvalg av næringsarealer.

Bistå med infrastruktur slik at mangel på vatn, avløp, strøm og fiber ikke hindrer næringsutvikling.

Videreutvikle Banken Næringshub som et nærings-fellesskap.

Kraftfond:

Bruke Kraftfondet strategisk og målretta til å oppnå ønsket utvikling og for å få til teknologisk og bærekraftig utvikling i næringslivet.

Rekruttering og bolyst:

Jobbe aktivt med rekruttering sammen med næringslivet. Markedsføre bokvaliteten.

Bærekraft:

Lesja kommune må ha sin egen bærekraftsstrategi.

Motivere bedriftene til å ta bærekraftige valg ved f eks å bruke kraftfondet til å stimuleringsordninger.

Sikre resertifisering av Lesja som Bærekraftig reisemål.

Næringsnettverk:

Legge til rette for nettverk gjennom egen næringsforening og/eller møteplasser.

Formål med strategisk næringsplan:

- Gi politikere og administrasjon i Lesja god innsikt og forståelse for næringslivet i egen kommune.
- Gi et godt grunnlag for hva kommunen i planperioden skal fokusere på i sitt arbeid for å bidra til en positiv næringsutvikling.
- Være en viktig plattform for et godt samarbeid mellom næringsliv og kommune.
- Være med å velge hvordan kommunen skal jobbe strategisk med å sikre dagens og utvikle framtidens næringsliv i Lesja.

Metode

- Bruk av fakta og innspill fra bedrifter og kommunen. Se kilder.
- Sammenligning mellom kommunene i Nord Gudbrandsdalen
- Bruk av fagstoff på tema.
- Tilbakemelding på innhold fra ledergruppa i Lesja kommune.
- Diagrammene presenterer i utgangspunktet tall tilbake så lenge det er tilgjengelig, men på noen felt er saksbehandler spurt om utviklingen siden anbudet med Nordveggen startet og der er det tall fra 2017 som presenteres.

Statusbilde næringsliv Lesja 2024

SWOT-analyse

I forbindelse med Lesja sin Samfunnsplan 2024 – ble det gjennomført en prosess med både status og framtidsutsikter sett fra **kommunepolitikerne** og **bedrifters syn**. Samme øvelse ble gjennomført på **bedriftsmøtene** i mai 2024.

Sammendrag av hovedpunkter fra disse prosessene:

Styrker:

- Næringsliv med mange dyktige næringsaktører med mye kompetanse
- Store lettdrevne landbruksareal
- Solid trygg arbeidskraft med lite rotasjon
- Sentral plassering med veg og jernbane og midt i landet der vegene fra nord, vest og øst møtes
- Definert kundegruppe som stor hyttekommune
- Snøsikker vinter

Svakheter:

- Lite arbeidskraft til dagens bedrifter og til store satsinger
- Få arbeidsplasser for personer med høyere utdanning
- Næringsareal
- Lite utnytta potensialet i tilleggsnæring landbruk
- Utviklingsprosjekt på Bjorli stopper opp
- Mangel på nettverksbygging internt

Muligheter:

- Store ressurser som enda ikke er utnytta: Utmarksområder, bygninger på gårdstun, kultur og tradisjon, landbrukets råvarer, Lesjaskogsvatnet
- Planene om utvikling på Bjorli
- Internasjonalt fokus
- Desentraliserte kontorplasser for hyttefolk
- Mer infrastruktur som ladepunkt
- Utvikle flere kommersielle produkt i samarbeid med Raumabanen

Trusler:

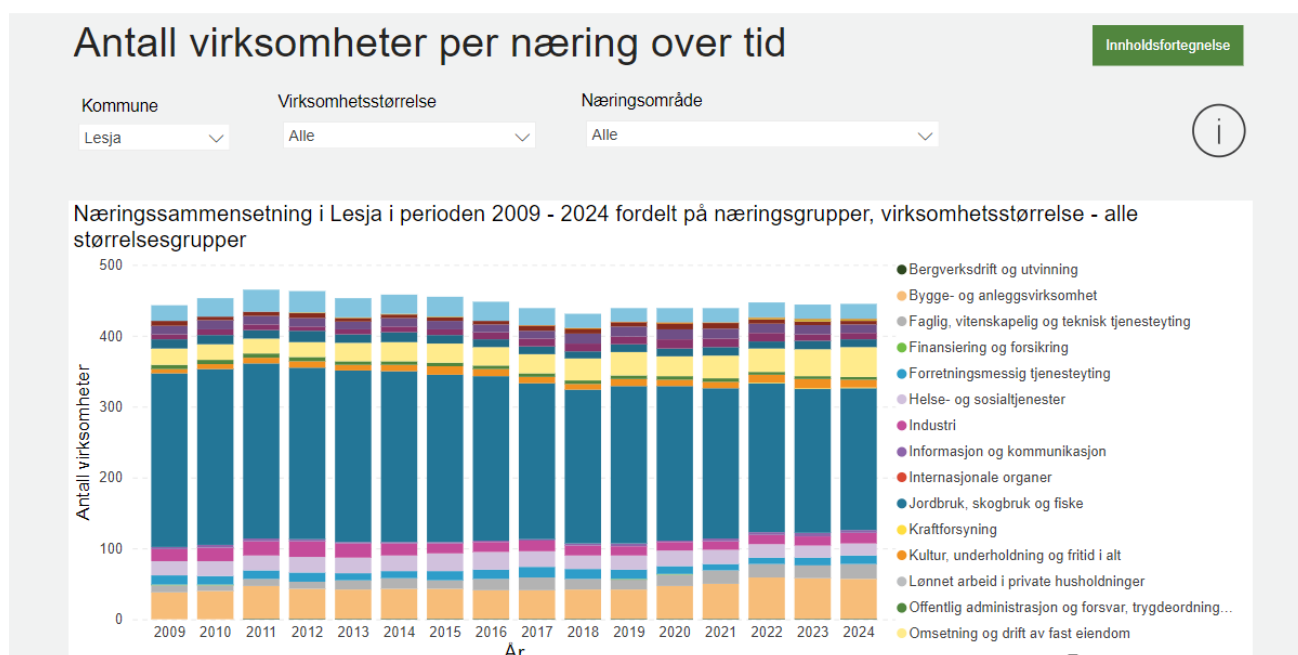
- Kommunen ikke attraktiv nok som bosted
- Ikke stort nok kundegrunnlag for helårs servicebedrifter
- Boligsituasjonen
- Demografien i befolkninga og hos fritidsbeboeren
- Færre næringsaktører som fører til dårligere tjenestetilbud til fastboende og besøkende

Hvert år utarbeider NHO Kommune-NM som måler fylkenes og kommunens økonomiske bærekraft og potensiale for vekst, målingen vurderer også attraktivitet for næringslivet i den enkelte kommune. Lesja kommer veldig bra ut i siste rapport med 195 plass av 356 kommuner i Norge. Årsaken til at Lesja kommer så bra ut totalt sett, er høy grad av sysselsetting og lavt sjukefraværet.

Innen bolken næringsliv kommer Lesja på en 267 plass av 356 kommuner. Med unntak av Vågå på 180 plass, så ligger de andre kommunene i Nord Gudbrandsdal i samme området. Den indikatoren som skiller Lesja fra de andre kommunene, er nærings sammensetning. Her ligger Lesja lavest av kommunen på en 285 plass, mens Sel er oppe på en 98 plass.

Bedriftsstruktur

Utvikling av bedriftsstrukturen over tid:

Diagrammet viser endringer i antall bedrifter innen ulike bransjer fra 2009 til 2024 . Innlandsstatistikk

Det store bildet viser at i denne perioden var 2011 – 2012 de årene med flest virksomheter, før en sakte nedgang startet. Botn-nivået i denne perioden var i 2018 før man har klart å snu den negative trenden til litt økende / stabil.

Den store tilbakegangen i antall virksomheter ser vi innen jordbruk, skogbruk. Her var det 248 bedrifter i 2010, mens det i 2024 er 200. En annen bransje som har sterk tilbakegang er varehandel, reparasjon av motorvogner (lyseblå øverst i diagrammet) som hadde 31 virksomheter i 2011, men har kun 21 virksomheter i 2024.

Økning finner vi i omsetning og drift av fast eiendom som har økt fra 23 i 2009 til 42 bedrifter i 2024. Antall bedrifter innen bygg og anlegg har økt fra 38 bedrifter i 2009 til 56 i 2024. En del ansatte i bygg og anlegg har valgt å opprette sine egne selskaper framfor å være ansatt. Noe av forklaringen i utviklingen av virksomheter i denne bransjen, kan ligge her.

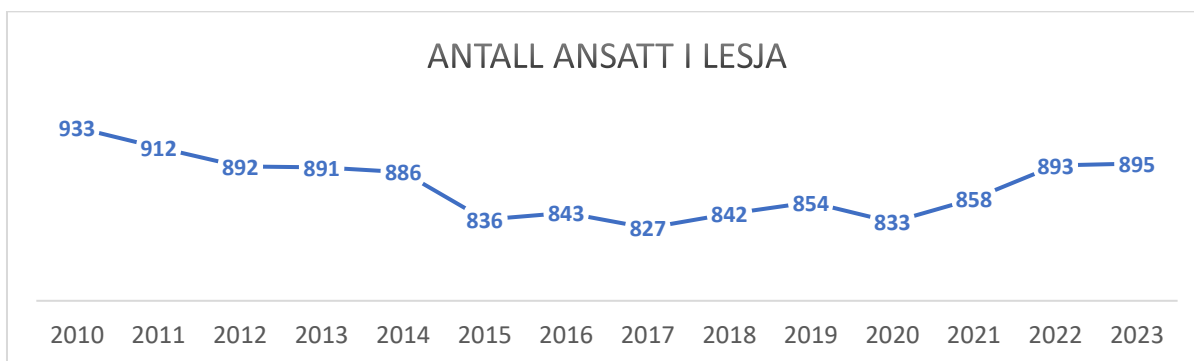
Arbeidsmarked

Vi presenterer her først hvor mange ansatte det er i bedrifter med adresse Lesja. Disse ansatte trenger ikke å bo Lesja, men de har et ansettelsesforhold her.

I neste omgang ser vi på dem som har Lesja som bosted og hva disse jobber med.

Ansatte i bedrifter med adresse Lesja og administrasjon Lesja kommune

Endring i antall sysselsatt i Lesja 2010 – 2023 (Innlandsstatistikk)

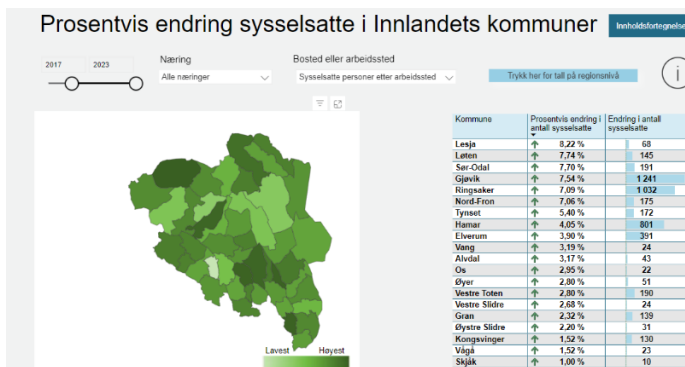
Kilde: Innlandsstatistikk

Antall ansatte i Lesja hadde en stor tilbakegang 2010 – 2011, deretter har det vært jevn tilbakegang fram til 2017. Fra 2017 har det vært økning, med en liten tilbakegang i 2020, for deretter å øke fram til 2023. Det er 405 (46%) kvinner og 480 (54%) menn som er ansatt i bedrifter med kontoradresse Lesja eller i administrasjon Lesja kommune i 2023.

Går man innpå endring pr bransje, ser man at jordbruk og skogbruk er redusert med 81 - fra 237 sysselsatte til 156 sysselsatte i perioden. Bygg og anlegg er den bransjen som har greid å skape arbeidsplasser som erstatter denne tilbakegangen, der økningen er på 94 ansatte, fra 93 til 187. Den største økningen har skjedd etter 2019.

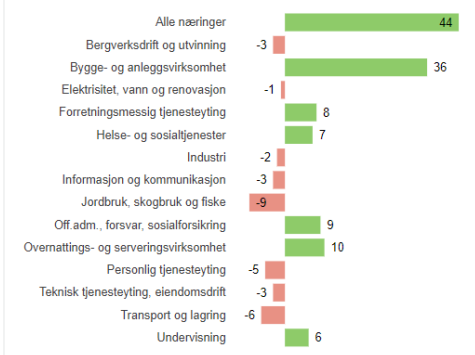
Antall ansatte i offentlige arbeidsplasser er 312 i 2010, mot 298 i 2023. Økningen i antall arbeidsplasser de senere årene har ikke skjedd på grunn av økt offentlig sektor, men grunnet økt privat næringsvirksomhet.

Den positive utviklingen i antall arbeidsplasser til bedriftene i Lesja gjenspeiler seg også i Innlandsstatistikk der Lesja topper listen over prosentvis endring etter arbeidssted med 8,22%.

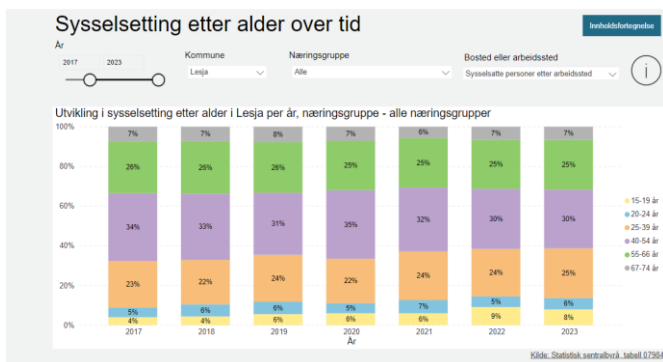
Endring ansatte for perioden 2017 – 2023. Kilde: Innlandsstatistikk

Endring i antall sysselsatte i Lesja fra 2017 til 2023

Endring i antall ansatte i Lesja 2017 til 2023 i alle bransjer. Kilde: Innlandsstatistikk

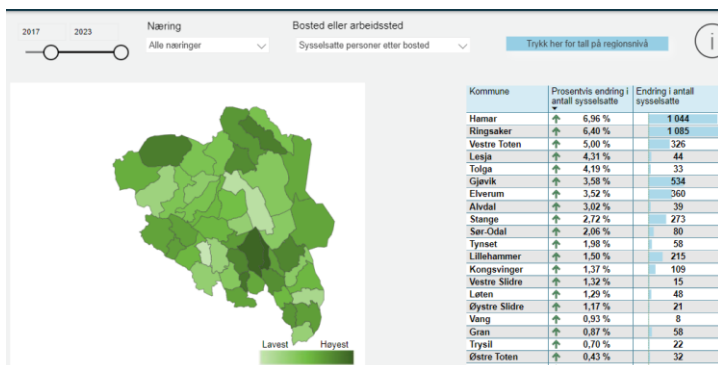
Aldersfordelingen i arbeidsmassen i Lesja er positiv. Prosentvis yngre har økt.

Kilde: Innlandsstatistikk

Innbyggere i Lesja sin sysselsetting

De som bor i Lesja trenger ikke å jobbe i bedrifter med kontoradresse Lesja eller Lesja kommune. Det er derfor også interessant å se hva alle som bor i Lesja jobber med.

Kilde: Innlandsstatistikk

Hvis vi ser på innbyggere i Lesja, så har det vært en positiv utvikling i deres sysselsetting. Fra 2017 – 2023 har Lesja en prosentvis endring i antall sysselsatte på 4,31 %. Lesja ligger på en fjerdeplass i Innlandet. Det er 21 kommuner som har positiv utvikling, 25 har negativ.

Det er 1.064 som bor i Lesja og som er sysselsatt. Av dette er 494 (46%) kvinner og 570 (54%) menn.

Vurdering av arbeidsmarked

Lesja kommune har for oktober er 0,7 % arbeidsledighet. Dette tilsvarer 8 personer som er arbeidsledig i Lesja. Dette er det laveste i Gudbrandsdalen og i Innlandet. I Innlandet ligger arbeidsledigheten på 1,8%. Når det gjelder delvis ledige, er tallet så lavt at det ikke er oppgitt. Det samme gjelder antall permitterte. Ledigheten har vært slik de siste årene.

Når det gjelder det legemeldte sykefraværet i Lesja, er det laves i Innlandet og ligger det på 4,0 % for 2. kvartal i 2024. Dette er en nedgang på 8,1% fra 2. kvartal i 2023. Dette er det laveste tallet siden 2020. Til sammenligning er sykefraværet i Innlandet på 6,0 %

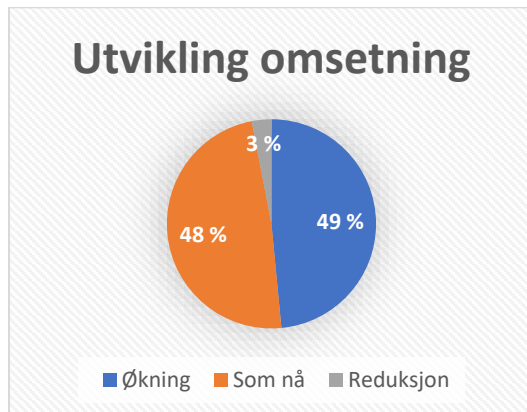
Tallene for helt uføre i Lesja, er andelen 9,5% uføre i alderen 18-67 år. Det er bare Tolga og Tynset i Innlandet som ligger lavere. Dette er en nedgang på 0,6% på samme tid i 2023. Når det gjelder uføre under 30 år er tallene så lave, at de ikke kan vises. Dette var også tilfellet i 2023 på samme tid.

Den største tilgangen på arbeidskraft i dag, er gjennom bosetting av fordrevne fra Ukraina. Her ser vi at vi har ei utfordring når det kommer til språk, da introduksjonsprogrammet er ment å vare i kun 6 måneder. *Kilde: nav*

Framtid

Bedriftene sine tanker om framtida

Det aller viktigste for utvikling av næringslivet i Lesja er etablerte bedrifter og deres utvikling. Spørreundersøkelsen til bedriftene viser at de forventer en økning i omsetning:

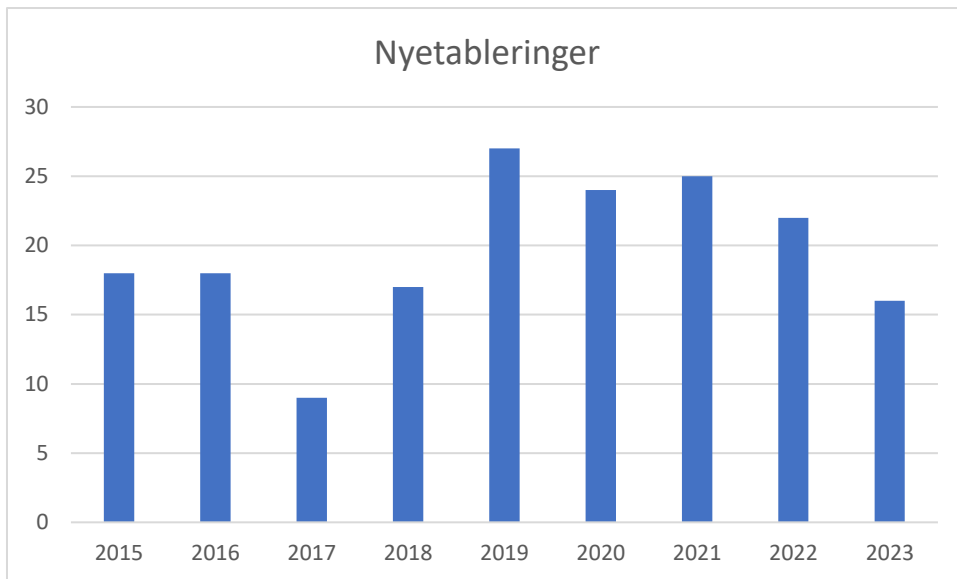

Forventet omsetnings-ændring Kilde: Spørreundersøkelse Næringsliv

Bedriftene begrunner økningen med at de har fått flere oppdrag med ulik bakgrunn, noen velger nye salgsmetoder som nettbutikk og andre har fått tak i flere ansatte, som gjør at de kan øke omsetningen. Som en bremse for å få økt omsetning, nevnes det at det er krevende å rekruttere nok arbeidsfolk.

Etableringer

I starten av arbeidet i Lesja fra 2017 hadde Nordveggen mange henvendelser rundt oppstart av nye virksomheter. Det ble startet flere bedrifter som er under stadig utvikling. Det kunne føles som om det var et oppdemmet behov for bistand.

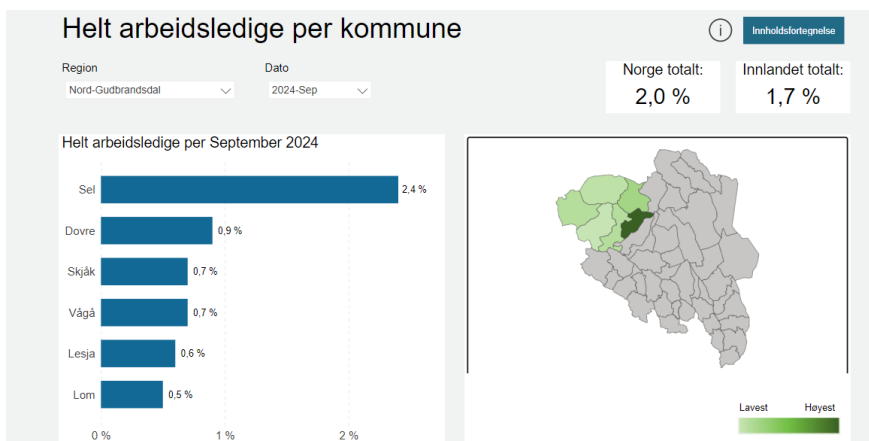

Kilde: Innlandsstatistikk

Det er nedgang i antall nyetableringer i 2023. Erfaringer fra andre steder er også at man blir forsiktigere til å ta steget om egen virksomhet når arbeidsmarkedet er stramt og det samtidig varsles at det skal bli dårligere økonomiske tider.

Arbeidsledighet

Det er få arbeidsledige både i regionen og i Lesja kommune. Det er veldig positivt å ha en befolkning der alle er yrkesaktive, men det kan også være hemmende når bedriftene trenger flere ansatte og kommunen ønsker flere nyetableringer.

Kilde: Innlandsstatistikk

Etterutdanning næringsliv

Bransjemøtene i forbindelse med næringsplan, avdekket et behov for å ha tilgang på muligheten for kurs og etterutdanning hos den enkelte bedrift og et ønske om å ha disse tilbudene mer lokalt/regionalt.

Det kan til tider være vanskelig for små bedrifter å holde seg oppdatert på krav som stilles til drift,

samt at det kan være vanskelig å sende de ansatte vekk over lengre tid for etterutdanning eller videre spesialisering. Dette kan totalt slå negativt ut for næringslivet i Lesja.

Både Skåppå og Nordveggen holder kurs med ulike bransjespesifikke tema, og disse er tilgjengelige for bedrifter i Lesja.

Karriere Innlandet tilbyr etterutdanning som kan tas på kveldstid og desentralisert. Tilbudene her er mest retta mot tjenester i det offentlige og rene fagdisipliner som matematikk, norsk mm.

Tilbudet om desentralisert opplæring er likevel lett tilgjengelig gjennom modulbasert fagskoleutdanning og muligheter for etterutdanning hos Nordveggen på Utrøna, Åndalsnes. Dette er et samarbeid med fagskolen Innlandet.

BIO midler gjennom Innlandet Fylkeskommune er også et viktig virkemiddel, der man kan søke om midler for bedriftsintern opplæring.

Kapital

Gründere og eksterende næringsliv har ulike kilder for kapital til sine satsinger. Det tas her med generelle midler og ikke spesialmidler som Enova og andre som går til spesifikke satsinger.

Innovasjon Norge

Innovasjon Norge har både lån og tilskudd til både oppstartsbedrifter og eksisterende. Det er knyttet flere krav til en bevilgning som at omsøkt tiltak skal representere noe nytt i markedet, ha et potensiale til å skape arbeidsplasser og ha et potensiale for det internasjonalt markedet.

Bedrifter som ligger i kommuner i distriktssone 5 og 6 (Lesja er i sone 6) kan få tilskudd til tiltak som ikke støttes i bedrifter i mer sentrale strøk. Dette gjør at gode tiltak i Lesja ofte har fått støtte her.

Forskningsrådet

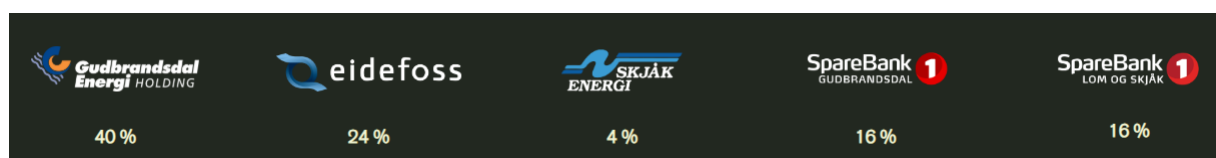
Forskningsrådet administrerer tilskudd til forskningsprosjekt og til Skattefunn. For å øke antall forskningsprosjekt er det en egen konsulenttjeneste som betales av det offentlige som heter Kompetansemegler. Både Skåppå i Innlandet og Nordveggen i Møre og Romsdal er kompetansemeglere.

SkatteFunn er en tilskuddsordning der bedriften i hovedsak driver intern forskning på en utfordring / mulighet, men i samarbeid med en forskningsinstitusjon. Årsaken til at ordningene ikke brukes aktivt i Lesja, er at bedriftene er små med en liten administrasjon til å ta tak i uløst potensiale.

Banker

Banker er viktige aktører for å yte lån til bedrifter både i utvikling og drift. Lom og Skjåk sparebank deler også ut tilskudd til bedrifter som har utviklingsprosjekt. Banktjenester er stort sett blitt digitale, og Lesjabedrifter kan velge ut fra tilbudet til den enkelte bank.

Varde investeringslaug

Varde investeringslaug er etablert av energiselskap og banker i regionen i 2022.

Varde bidrar med risikokapital og kunnskap til selskaper i Gudbrandsdalen. Varde sitt mål er å skape arbeidsplasser og bidra til at Gudbrandsdalen blir en levende og attraktiv plass å bo og arbeide.

Selskapene de investerer i må ha en tydelig ambisjon om å drive bærekraftig. Dette gjelder både økonomiske-, sosiale- og miljømessige forhold. Varde har vært invitert inn i prosessen med biogass.

Øvrige utviklingsmidler

Utviklingsmidler i landbruket som skal brukes til næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving innenfor tradisjonelt landbruk og andre landbruksbaserte næringer. Kommuner, organisasjoner og forsknings- og utviklingsinstitusjoner registrert i Enhetsregisteret kan søke om tilskudd.

Gjennom Næringshageprogrammet til Skåppå kan bedrifter få veiledning som er subsidiert med tilskudd gjennom programmet.

Privat kapital

Lesja sine bedrifter er stort sett privat eid. Disse finansierer sine egne utbygginger med egen kapital. For større satsinger er det behov for ekstern kapital. Generelt er mange bedrifter skeptisk til å ta inne ekstern kapital siden de da også kan miste noe av bestemmelsesretten.

Ordfører og Nordveggen har hatt flere møter med personer med fritidsbolig i Lesja som vi har visst har investert andre steder, for å orientere om kommunen og oppnå kontakt.

Bjorli Utvikling AS har jobbet strategisk med å innhente privat kapital. Lesja kommune har vært aktiv bidragsyter for å få til et produkt som kan tilbys i investeringsmarkedet og har også deltatt i møter med aktuelle investorer. Det har vært Bjorli Utvikling som har kjørt disse prosessene gjennom innleie av eksternt selskap som kun jobber med å skaffe investorer til satsinger

Lesja kommune og Bjorli utvikling AS har inngått utbyggingsavtale om utvikling innenfor Bjorli områderegeringsplan. Prinsippet med infrastrukturfond og grønt fond vil gjelde hele Lesja kommune.

Regionale samarbeidsaktører og satsinger

Innlandet fylkeskommune, Gudbrandsdalen og Nord Gudbrandsdal har mange næringslivssatsinger. Det er viktig for Lesja kommune å kunne tenke både lokal og regional utvikling. For at det regionale nivået ikke skal overskygge det lokale i denne planen, er regionale samarbeidsaktører og satsinger samlet i et eget vedlegg.

Lesja kommunen ønsker å støtte opp om satsinger som næringslivet i egen kommune drar nytte av. I flere sammenhenger opplever kommunen at de er med og støtter satsinger som bedrifter i kommunen ikke er delaktig i. Lesja kommune må selv være aktiv for å dra nytte av regionale satsinger, men kommunen ønsker ikke å være medfinansjør der bedrifter fra Lesja ikke er med i prosjekt. Kommunen ønsker å sette krav om tilstedeværelse fra partnere som Skåppå.

Interkommunalt råd Nord Gudbrandsdal (IKR) og 6K-næring

Samarbeidet med 6K næring og IKR er en viktig markedsfører av regionen og for rekruttering av bedrifter og arbeidskraft.

Styrk

I forbindelse med nedleggningen av Nortura-slakteriet på Otta, fikk Sel tildelt omstillingsmidler over 6 år som går til oppstart og utvikling av bedrifter. Regionale bedrifter er invitert med i programmet.

Skåppå

Skåppå er næringsutvikler for Gudbrandsdalen. Den største eieren er SIVA som er en nasjonal utviklingsaktør. Ellers består eierskapet av banker, energiselskap, seks kommuner og bedrifter. Lesja er

ikke med som medeier i Skåppå. Skåppå har flere programmer som er gunstig for gründere og for bedrifter.

RADA – Nasjonalparkriket

RADA skal være det offisielle reiselivsselskapet for områdene Stange, Hamar, Lillehammer, Gudbrandsdalen og Norddalen. Overordnede tjenesteområdene skal være internasjonal markedsføring, konkurransedyktige rammevilkår og tilgang på rett kompetanse for hele besøksnæringen. Nasjonalparkriket er avviklet.

Den smarte grønne dalen

Gudbrandsdalen 2030 er et langsiktig samarbeid der de 12 kommunene skal ta Gudbrandsdalen inn i en bærekraftig framtid. Gjennom avtalen om en bærekraftig dal, har kommunene forpliktet seg til grønn omstilling i tråd med FNs bærekraftsmål.

Innlandsparteføljen

Innlandsparteføljen er en satsing til Innlandet fylkeskommune som skal løfte fram de viktigste grønne innovasjonsprosjektene i fylket som har størst mulighet til å lykkes med eksport og verdiskaping.

Matfylket Innlandet

Matfylket Innlandet er et initiativ for å samle landbruket, reiselivet og matproduksjonen i Innlandet i et samarbeid for å bygge en sterk matregion. Mat & drikke fra Innlandet SA er etablert.

Gudbrandsdal næringsforening

Gudbrandsdal Næringsforening skal jobbe for å skape et møte- og samarbeidsforum for å bedre vilkår og vekstmuligheter for næringslivet.

Fritidsbeboeren som ressurs i næringsutviklingen i Lesja

I spørreundersøkelsen til fritidsbeboeren ble det stilt ulike spørsmål om deres interesse for å ta del i næringsutvikling i Lesja. Dette utfra at vi alle vet at det er mange ressurssterke personer blant våre fritidsbeboere, og det stadig kommer opp spørsmål om vi nytter fritidsbeboeren til å utvikle Lesja. Det ble ikke spurt tilsvarende til næringslivet om deres behov for nye styremedlemmer, men erfaringsmessig så kan styremedlemmer utenfra bedrifta tilføre annen kompetanse enn den man har.

Spørsmål	Ja	Nei
Har du interesse og/eller kapital til å være med å etablere nye bedrifter som du ser det er behov for i Lesja?	5,6%	94,4%
Har du kunnskap, erfaring og/eller interesse for å være med i styrearbeid i lokale bedrifter i Lesja?	13%	87%

Kilde: Spørreundersøkelse fritidsbeboere

Selv om prosenten ikke er høy, så har vi fått navn på noen personer som ønsker å bidra.

Næringslivet sin interne organisering

Interessen for medlemskap i næringslag er lav. Av 33 bedrifter som har besvart undersøkelsen, så er 12 medlemmer i Bjorli Lesja Næringslag, 2 er medlem i Gudbrandsdal næringsforening og 19 er ikke med i en næringsforening. På spørsmål om interesse for deltakelse i et nytt bransjeuavhengig næringslag i Lesja, så svarer 22 av de 33 at de er interessert i dette. Av de største bedriftene så er 10 bedrifter interessert i å være med i Gudbrandsdalen næringsforening.

Næringslaget har egen heimeside der den presenterer sine bedrifter, og laget har kjørt egne kampanjer som handle lokalt til jul. Næringslaget har fått inntil kr 100.000 årlig til drift.

Telemarksforskning sin rapport om næringsforeninger og distriktskommuner, sier:

«Det er altså mye overlapp av arbeidsoppgaver mellom hva næringsforeninger gjør og hva som kommunene gjør i sitt utviklingsarbeid. De samme oppgavene gjøres av næringsforeninger i noen kommuner og av kommunen i andre».

Samme undersøkelse viser at kommuner med lokale næringsforeninger har høyere attraktivitet enn gjennomsnittet både på næringsliv og bosetting, selv om det poengteres at en aktiv lokal næringsforeningen bare er en liten brikke i attraktivitetspuslespillet.

Status og framtidsmuligheter ulike bransjer

Basert på møter med representanter fra bransjene, på utarbeidet landbruksplan, på spørreundersøkelse, offentlige statistikker.

Lokalmat

Lesja har flere gode lokalmatbedrifter som driver videreforedling innen bakst, mjølke – og kjøttforedling. I tillegg tar noen gardbrukere slakt i retur som de selger direkte uten videreforedling. Det tradisjonelle landbruket innen mjølk og kjøtt er sterkt i Lesja. Råvaretilgangen samt den rike mattradisjonen burde danne grunnlag for flere satsinger innen lokalmat. Bygdatunet og Markens grøde sine satsinger på å vise fram og servere lokalmat, viser at det er interesse i markedet for dette.

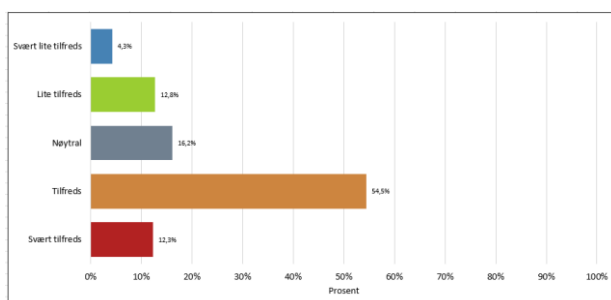
Det har vært prøvd å få til et nettverk av lokalmat-aktører i Lesja for å styrke denne satsingen, men det har ikke lyktes

Distribusjon har vært den store bøygen for mange som har startet med lokalmat. Gudbrandsdalsmat er en regional aktør for distribusjon av lokalmat til ulike butikker og serveringssteder. Likeledes er Avdemsbue en flott salgskanal for lokalmat-produkter. Produsenter som vil starte opp med lokalmat i Lesja har derfor et mye bedre grunnlag for å få det til enn andre steder. Etter at Nortura slakteri Otta la ned driften, har de som vil ha retur av sine slakt, hatt lengre transport.

Innen lokalmatsatsningen, så er Lesja tilknyttet kompetansenavet for lokalmat i Øst- Norge. Gjennom ulike både fysiske og digitale kurs kan bedrifter i Lesja løfte sin kompetanse innen ulike matområder. Det tilbys også en gratis besøksordning, der fagfolk kommer ut og veileder bedriftene innen ulike tema.

Varehandel

I undersøkelsen til fritidsbeboeren ble det spurt om hvor tilfreds hen er med dagligvaretilbudet.

Kilde: Spørreundersøkelse fritidsbeboer

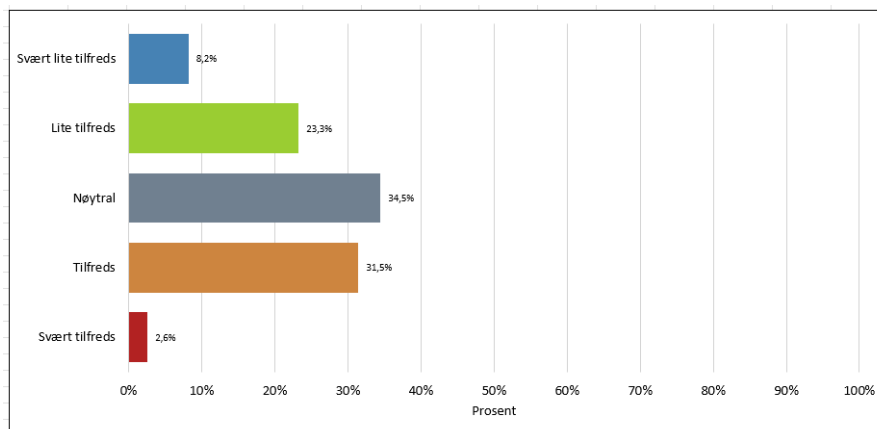
Ut fra diagrammet ser man at nærmere 70% av kundene i fritidsbeboerne er tilfreds eller svært tilfreds. Samtidig så er det mange som uttrykker at de handler dagligvarer på veg til hytta på Bjorli, enten på Åndalsnes eller på Dombås. Årsaken til dette oppgis å være pris, service og mangel på varer ved kundetopper. Svarene er mer negativ for øvrige butikk-tilbud, noe som er et resultat av at de etterlyser flere tilbud.

Dagligvarebutikken på Bjorli og Lesjaskog er eid av Lesjaskog Handelsforening AS med hovedsak av lokale aksjonærer. Dagligvarebutikken på Lesjaverk er privat eid, og Joker Lesja er eid av tre private aksjonærer. Dette har sikret at Lesja har beholdt nærbutikker i fire av sine bygder. Siden det er handelslekkasje i begge ender av Lesja på dagligvaresiden, kunne en involvering av fritidsbeboeren i styrearbeidet i disse dagligvarebutikkene vært med å gi innspill i hvordan butikkene kan imøtekomme ønsker fra sine kundemasser.

Lesja er så heldig at vi har nisjebutikker både innen klær og interiør. En butikk selger pr internett men de andre har fysiske butikker. Byggvarehandel er i begge ender av kommunen og flere i spørreundersøkelsen fritidsbeboere understreker viktigheten av den på Bjorli. I tilknytning til skianlegget på Bjorli er det sportsbutikk.

Drivstoff selges på flere ubetjente stasjoner i Lesja. Den eneste betjente stasjonen i Lesja er YX-Bjorli som i tillegg til drivstoff har en stor serveringsvirksomhet og salg av butikkvarer.

Varehandel i Lesja er vanskelig da lokalbefolkningen er for liten til å opprettholde etterspørselen i de perioder når fritidsbeboeren ikke er her, samtidig som det er vanskelig å beregne forbruket til fritidsbeboeren for de ulike periodene.

Kilde: Spørreundersøkelse fritidsbeboer

Reiseliv

Lesja har to viktige trafikårer gjennom sin langstrakte kommune. E 136 har en gjennomsnittlig døgntrafikk på 2100 kjøretøy. Raumabanen har togstopp på Lesja, Lesjaverk og Bjorli. Besøkende fra nord, øst og utlandet må passere gjennom Lesja for å komme til populære reisemål som Trollstigen, Rampestreken, Romsdalsgondolen, Atlanterhavsvegen med flere. På Visit Norway sine web sider og produktlistinger, var det i 2022 9 av 20 attraksjoner av de mest leste publisitetene tilhørende attraksjoner i Rauma og med utgangspunkt fra Åndalsnes, deriblant Aursjøvegen. Dette sier noe om

interessen for området som ligger vest for oss, og hvor E 136 er adkomst for størsteparten av de ca 1 million tilreisende til Rauma i løpet av 1 år. Dette gir store muligheter å utnytte for Lesja, som kanskje ligger noe uforløst slik det er i dag. Mange overnattingssteder i Lesja opplyser at det er mange som overnatter en natt på veg til disse destinasjonene.

Lesja ble sertifisert som bærekraftig reisemål sammen med de andre kommunene i Nasjonalparkriket, i 2023. Det er usikkert hvordan en resertifisering vil bli gjennomført med det nye reiselivsselskapet. En destinasjon må resertifiseres hvert tredje år, og det krever engasjement og deltagelse fra både kommune og reiselivet selv hvis sertifiseringen skal gjelde.

Lesja har 75 % av sitt areal vernet som Landskapsvernområde eller Nasjonalpark. Lesja er godkjent som Nasjonalparkkommune. Lesja vil utnytte verdien som Nasjonalparkkommune med store verneområder til å utvikle kultur- og reiselivsbasert næring. Næringsutviklingen må skje i bygdene uten å forringe verdien til de verna områdene.

Raumabanen som bærekraftig kollektivtransport bør også satses på i næringsammenheng til å utvikle nye produkter sammen med reiselivsaktører.

Seterkulturen kom i 2024 med på UNESCOs verdensarvliste. Lesja har sterke setertradisjonen, og Lesja kommune har tidligere prøvd å få i gang større aktivitet på dette området og har blant annet arrangert kurs i foredling av melk på setrer. Det bør tas nye initiativ for økt seterturisme.

Lesja bygdamuseum med sine anlegg er en viktig aktør i utvikling av aktivitetstilbudet knyttet til kultur- og historieformidling. Lesja kommune bør tenke strategisk om bruk av næringsbygg som eies / driftes av Lesja kommune.

Lesja har også mange tomme driftsbygninger. Disse kan utvikles til alternativ næring. Gardsbruk som er gått ut av drift kan representere både boplass og arbeidsplass for de riktige personene.

Fritidsboliger

Lesja har utviklet et reiseliv tuftet på hytteutbygging. Flere utviklingstrekk kan gjøre at dette kan endre seg. Det er større fokus på nedbygging av natur og økt bruk av sårbare naturområder. Det skjer også en endring i interessen for egen hytte.

Innlandsstatistikk:

«Analyser fra virkningene av fritidsboligutbygging i Innlandet viser at fritidsboligutbygging har stor betydning for bygge- og anleggssektoren lokalt. Det gir en positiv impuls inn i lokaløkonomien under byggeperioden, særlig hvis utbyggingen gjøres av lokale bedrifter og lokal arbeidskraft. Størst betydning for lokaløkonomien har for øvrig handelen av varer og tjenester som gjøres av deltidsinnbyggere. Jo oftere hyttene er i bruk, desto mer handles lokalt og lokalprodusert, og desto høyere blir den lokale verdiskapingen».

Kommune	Fritidseiendommer 2024
Lesja	2.240
Sel	2.092
Vågå	1.084
Skjåk	721
Dovre	664
Lom	269

Kilde: Innlandsstatistikk

Overnatting

Lesja var tidligere en stor reiselivskommune med servering og overnatting på tre hoteller på Bjorli. Nå er det kun ett hotell i Lesja, Bjorliheimen, som er et hotell med satsing på et alkoholfritt tilbud.

Innlandsstatistikk presenterer overnattingsdøgn pr kommune og utvikling fra 2020 – 2023.

Kommune	Overnattingsdøgn 2020	Overnattingsdøgn 2023
Lom	141.000	163.000
Sel	104.000	126.000
Vågå	95.000	117.000
Dovre	99.000	127.000
Skjåk	56.000	56.000
Lesja	14.000	30.000

Kilde: Innlandsstatistikk

Oversikten viser hvilket potensiale Lesja har for flere overnattingsdøgn og dermed økt verdiskaping knyttet til reiseliv. Den viser også hvor viktig fritidseiendommene er som kundegrunnlag for næringsvirksomhet i Lesja.

Det har vært jobbet med å få opp mer overnatting på gardsbruk i Lesja og det har skjedd en positiv utvikling på dette området. Det har også vært jobbet med økt utleie fra hyttene på Bjorli.

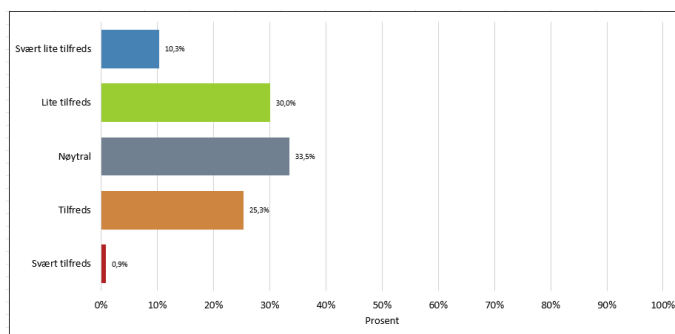
I utviklingsplanene for Bjorli er det også lagt vekt på modeller for flere utleie-senger. Selv om Lesja har to campingplasser tilknyttet Lesjaskogsvatnet, så kommer det fram i møter med næringslivet at det er ønsket for flere campingplasser i kommunen.

I undersøkelsen til fritidsbeboerne ble interessen for å leie ut egen hytte undersøkt. 10 % sier at de er interessert i å leie ut, 6 % leier ut allerede, men hovedmajoriteten på 84% ønsker ikke å leie ut. I en undersøkelse utført av Bjorli Utvikling i 2021 blant hytteeiere kun på Bjorli, så var interessen for å leie ut høyere.

Servering

Innen servering skjer det en positiv utvikling. Kafeen på Lesja tar nye grep for økt aktivitet, Avdem-bue er blitt et etablert merkenavn og på Bjorli er det prosess for å få økt serveringstilbud.

Fritidsbeboeren er lite tilfreds med tilbudet slik det var juni 2024 da undersøkelsen ble gjennomført, men endringer er på gang.

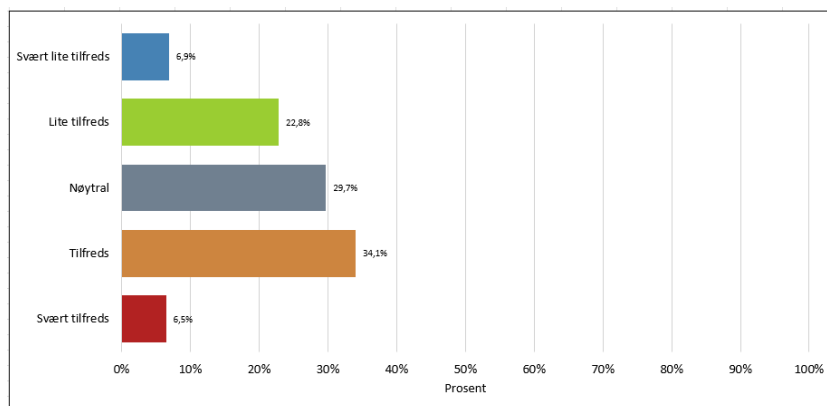

Opplevelser

Lesja kommune har vært aktivt inne for å støtte utvikling og drift av langrensløyper på Bjorli og Lesjaskog. Lesja kommunen har årlig gitt ut økonomisk støtte til løypetrakking for å legge til friluftaktivitet på vinteren. Dette for å støtte opp under utvikling av Bjorli som fritidsdestinasjon og bolyst i grendene gjennom kommunen. Vest i bygda er det Bjorli og Lesja løypelag som står for vedlikehold og utvikling av løypenettet. I de øvrige grendene er det grendelag og ildsjeler som vedlikeholde traseene. Bjorli skisenter er et alpinanlegg som driftes og utvikles av kommersiell aktør.

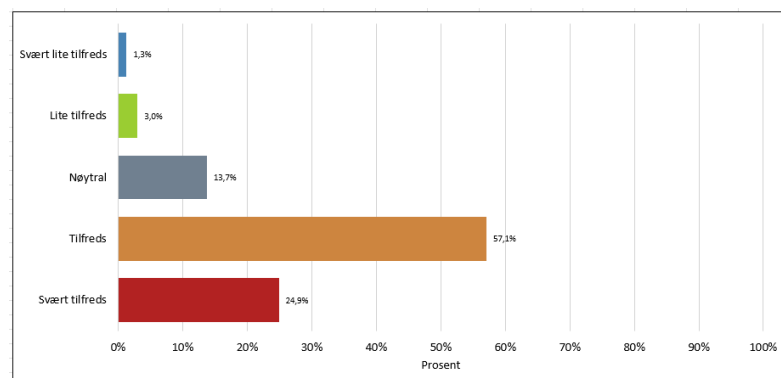
I undersøkelsen til fritidsbeboerne ble det ikke spurt direkte hva gode langrensløyper har å si for deres bruk av hytta, men tilgrensende spørsmål gir en indikasjon.

Det ble spurt om hvorfor de har hytte på Lesja. 51% har hytte på grunn av klima og 55% på grunn av vintersport. Ved spørsmål om bruken av hytta, så er det tydelig at hyttene brukes hele året, men bruken er størst helger i vinterferie, jul og påske der 48-57% av hyttene brukes. De alle fleste mener at hyttene vil bli brukt som i dag eller med økt bruk. Det er en stor majoritet som oppgir årsaken til økt bruk at de enten er pensjonister eller blir pensjonister. Ellers er fritidsbeboeren godt fornøyd med å ha hytta i Lesja, 82% er tilfreds eller svært tilfreds med fritidsaktiviteten vinter.

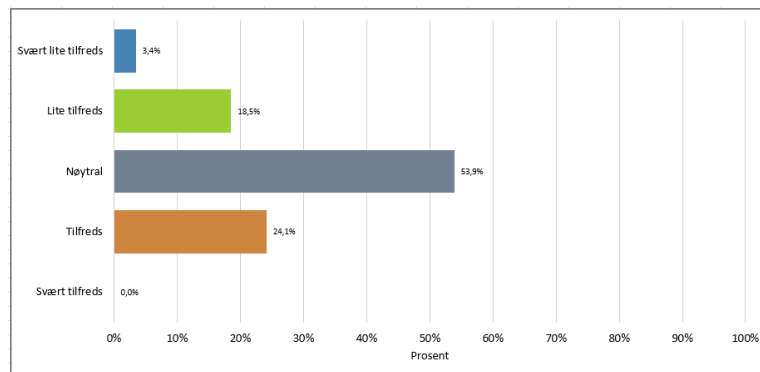
Hvor fornøyd er du med fritidsaktiviteter sommer? Kilde: Spørreundersøkelse fritidsbeboer

På sommeraktiviteter etterlyses det særlig aktiviteter for barn og unge. Det etterlyses også sykkeltilbud. Det etterspørres utvidelse av langrennsnett med særlig med vekt på flate løyper.

Hvor fornøyd er du med fritidsaktiviteter vinter? Kilde: Spørreundersøkelse fritidsbeboer

Arrangement

Hvor fornøyd er du med arrangementer? Kilde: Spørreundersøkelse fritidsbeoer

Mange uttrykker tilfredshet med Markens Grøde og sier de legger opp ferie på Bjorli etter når det arrangeres. Andre arrangement som setter Lesja på kartet, er Høstmarked hver høst og sportsarrangement i alpint og fallskjermhopping. I 2026 skal Landsskytterstevnet arrangeres på Lesja. Hvor stor verdiskapingen blir lokalt av dette, avhenger av hvilket tilbud næringslivet kan komme med.

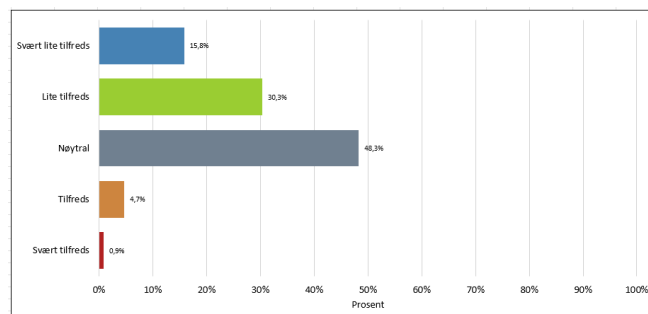
Transport

Lesja har flere bedrifter som utfører transport i et nasjonalt og regionalt marked. Flere bedrifter opplever vekst innen transport med asfalt-, gods-, varetransport. Transport skjer også innen både rutekjøring, turistkjøring og transport knyttet til landbruket som frakt av dyr, mjølk, gjødsel og kraftfor. Kommunen har også taxitjeneste.

I fritidsundersøkelsen svarer folk at offentlig transport fra deres hjemsted til fritidsboligen ikke er mulig. Mange av respondentene har etterspurt bedre taxi-tilbud på Bjorli.

Personlig service

Som med varehandel så er personlig service en vanskelig bransje i Lesja siden kundegrunnlaget varierer så sterkt gjennom ukene og året. Lesja skal støtte opp om de som vil etablere seg innen personlig service, men på noen områder bør man akseptere at er en liten kommunen som ikke kan ha alle tilbud. Det har vært jobbet med å få aktører fra nabokommuner til å ha tilbud på Bjorli enkelte ukedager, men dette krever mye tilrettelegging.

Hvor fornøyd er du med tilbudet innen personlig service som frisør mm? Kilde: Spørreundersøkelse fritidsbeoer

Bedriftsretta service

Kommunen har mange enkeltmannsforetak innen landbruket som bidrar til at kommunen har mange bedrifter. Dette har gitt grunnlag for mange som jobber innen regnskapsføring. Dette er viktige

tjenester å ha lokalt da de gjerne utfører flere kontortjenester for sine kunder. De senere årene har det vært endringer i bransjen i Lesja gjennom fusjoner mellom selskap. Lesja har også bedrifter med konsulenttjenester innen takst, bygningskontroll mm som jobber regionalt.

Industri

Lesja er ingen industrikommune. Kjøttindustri er omtalt under lokalmat, en bedrift satser på kosttilskudd. Utenom dette har vi en møbelbedrift i Lesja. Bedriften utvikler seg stadig og har et nasjonalt marked med sine nisje-produkt. Lesja har også sagbruk som produserer trelast. Innen industriproduksjon ville det ligge til rette for mer aktivitet i Lesja i og med at transportåren øst – vest går gjennom kommunen.

Bygg og anlegg

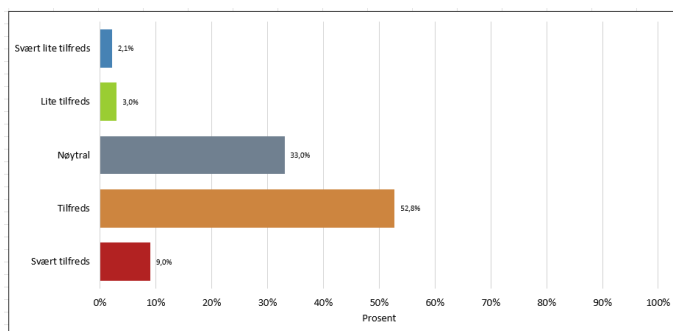
Med unntak av Lesja Bulldozerlag som er en nasjonal aktør, så er mye av bygg og anleggsvirksomheten bygd opp rundt oppføring av fritidsboliger. Antall byggesøknader til Lesja kommune signaliserer derfor litt om aktiviteten på området. Siden 2016 har det i snitt vært 121 byggesaker på år. 2021 har det høyeste antall saker i perioden med 169, 2022 er omtrent på snitt, men 2023 er redusert. Om 2023 er et tegn på en utvikling i markedet eller et resultat av mange saker i 2021 er usikkert.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Behandlede byggesøknader med 12 ukers frist (antall)	37	61	38	27	21	56	57	39
Behandlede byggesøknader med 3 ukers frist (antall)	90	61	66	70	102	113	68	61
	127	122	104	97	123	169	125	100
Snitt pr år 2016 - 2023	121							

Kilde: Kostra

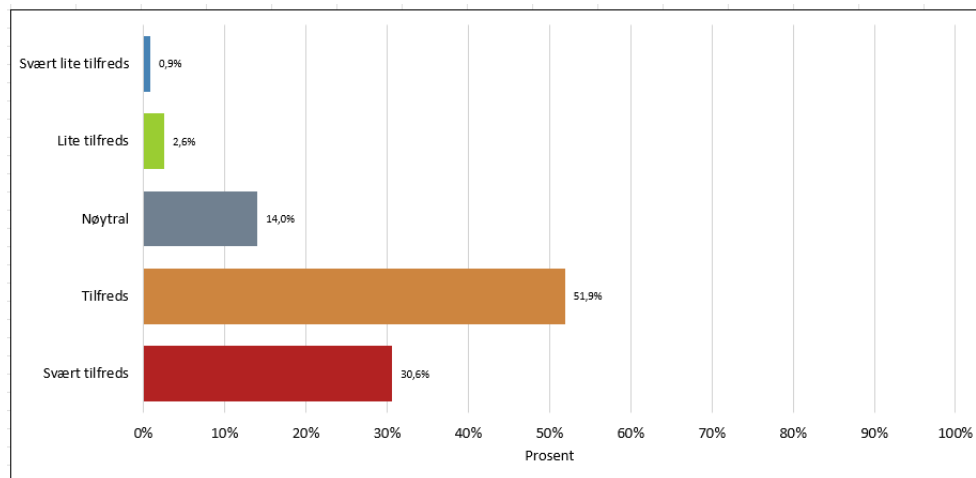
Aktører i bygg og anlegg uttaler at de oppretter gjerne gode kundeforhold til dem som kjøper fritidsbolig gjennom dem. Dette gjør at de gjerne får gjenkjøp i ettermarked når noe skal endres eller når kunden har familie eller bekjente som også skal etablere seg her. At bygg og anleggsbransjen har lykket med dette gjenspeiles i stor grad av tilfredshet i undersøkelsen til fritidsbeboeren. Den samme tilfredsheten gjelder på utførelse av hyttetjenester.

Mange av aktørene er små og vil være knyttet til det lokale marked, men noen kan ha muligheten for et mer regionalt marked.

Hvor fornøyd er fritidsbeboer med tjenestetilbudet fra håndverkere som elektrikere, rørleggere m.fl.? Kilde: Spørreundersøkelse

Mange sier at de bare bruker lokale håndverkere og er svært fornøyd både med kompetanse og kundebehandling. Andre kommenterer at det er vanskelig å få kontakt og avtale med håndverkere i Lesja.

Hvor fornøyd er du med hyttetjenester (brøyting, ved mm). Kilde: Spørreundersøkelse fritidsbeoer

Krav som vil komme innen bærekraft vil påvirke både driftsmåten og markedet for denne bransjen.

Landbruk

Lesja er en landbrukskommune med et godt produsentmiljø og mange dyktige gardbrukere som forvalter eiendommene sine på en ansvarsfull og langsiktig måte. Her drives fjell-landbruk på en bærekraftig måte i et 1000-årig kulturlandskap heilt opp mot høgfjellet. Landbruket i Lesja produserer mat for 10 ganger så mange innbyggere som det bur i kommunen.

Tilslutning til levering av mjølk og kjøtt til landbruket sine samvirkeorganisasjoner er høy i Lesja. Kommunen har felles landbrukskontor med Dovre.

Langsiktige satsinger

Noen nærings-satsinger må det jobbes mer med over år for eventuelt å lykkes. Her er tatt med noen av de initiativene som har vært jobbet med i Lesja.

Villreinfangsten som verdensarv

Dette ble lansert som prosjekt i 2004 og har vært jobbet med siden den tid. Miljødirektoratet og Riksantikvaren ønsker at det jobbes med at prosjektet «Villreinfangsten på Dovrefjell» kommer på Norges tentative liste for verdensarv gjennom at prosjektet videreutvikles i samsvar med rådene fra ICOMOS og IUCN og direktoratenes faglige vurderinger.

Biogass

Lesja kommune har i samarbeid med bondelaget fått utført forstudie om potensiale for biogass-anlegg i kommunen. Det har vært lyst ut midler til at bønder enkeltvis eller i grupper kan søke om planleggingsmidler uten stor respons. Det er nå jobbet videre med en kommersiell aktør på å bygge et større biogassanlegg og det tegnes nå intensjonsavtale mellom kommunen og det selskapet med mål om biogassanlegg i Lesja.

Landbasert fiskeoppdrett

Det har vært jobbet med innspill til aktører som driver med slik utvikling om muligheter i Lesja.

Statlige arbeidsplasser

Det må jobbes systematisk og langsiktig for å få statlige arbeidsplasser til Lesja. Særlig innen natur- og kulturbasert forvaltning.

Tilflytting av bedrifter

Lesja kommune ønsker at det i inneværende planperiode jobbes med tilflytting av nye bedrifter til Lesja.

Næringsattraktiv kommune

Distriktsenteret: Hvordan rigge seg på å bli best på næringsutvikling?

«De som leter etter én bestemt oppskrift for hvordan kommunen kan lykkes med næringsutviklingsarbeidet vil bli skuffet. Denne finnes ikke. Det samme gjelder for organisering av det kommunale næringsutviklingsarbeidet. Derimot finnes det noen kjennetegn eller fellesnevner ved måten næringsutviklingsarbeidet foregår som kan forklare at noen kommuner lykkes bedre med næringsutviklingen enn andre kommuner».

De definerer næringsutviklingsarbeidet i kommunen med følgende roller:

«Forvaltningsrollen, som handler om å sørge for å ivareta brede samfunnsmessige interesser i henhold til offentlige lover, forskrifter og reglement.

Produsentrollen, som innebærer å yte tjenester overfor lokalt næringsliv (bedrifter og etablerere). Dette kan både omfatte disponering av ulike økonomiske virkemidler, og å yte veiledning og rådgivning. Her er det ofte snakk om en direkte bedriftsrettet innsats.

Entreprenørrollen, handler om å initiere og gjennomføre utviklingsprosjekter i samarbeid med næringslivet, utvikle og følge opp strategiske planer, delta aktivt på lokale næringslivsarenaer, gjennomføre bedriftsbesøk m.m. Mye av denne aktiviteten og engasjement er kjennetegnet av å være tilrettelegging for næringslivsvekst, og begrunnet i at det indirekte bidrar til ønsket næringsutvikling. Dette kan være rekrutteringstiltak, sentrums- og eller stedsutvikling, utvikling av nye utdanningstilbud, m.m».

Samme rapport har også funnet at i store byer er forvaltningsrollen den viktigste, men i distriktskommuner er produsent- og entreprenørrollen viktigst.

Kommunal saksbehandling

I spørreundersøkelsen til næringslivet ble det spurt om de var enig i ulike påstander rundt planer til kommunen og om kommunal saksbehandling. Gjennomgående på alle spørsmål var det det var svært mange som svarte nøytral / vet ikke. Prosenten vet ikke varierte mellom 31 og 82%. På noen spørsmål er det derfor få svar som ligger til grunn. Det gjengis derfor ikke svarene her, men dette er påstandene det ble bedt om holdning til:

- Kommunen har ledige næringsarealer
- Kommunens reguleringsplaner er godt tilpasset næringslivets behov
- Kommunen har oppdatert planverk for arbeidet med nærings- og samfunnsutvikling
- Kommunen behandler saker som angår næringslivet på en god måte
- Kommunen har god forståelse for behovene til næringslivet og gryndere
- Kommunen samhandler godt med eksterne utviklingsaktører som f.eks (næringshager, Innovasjon Norge, Statsforvalteren, ulike forskningsmiljø, SIVA, kunnskapsparke)
- Kommunen tilrettelegger for næringsutvikling gjennom investeringer i infrastruktur (bredbånd, areal, parkering, vei m.m)

- Kommunen legger til rette for at også det lokale næringslivet kan vinne oppdrag/avtaler i forbindelse med innkjøp, bygg, infrastruktur etc

På spørsmålet om byggesaksbehandlingen i kommunen sier 12 svar at det er god saksbehandling, ingen er uenig. Et annet spørsmål som har fått høy positiv tilslutning er at det jobbes aktivt med samarbeidet mellom næringsliv og kommune. Likeledes om at kommunen hjelper næringslivet med å skaffe finansiering.

Næringsareal

Lesja har næringsareal på Joramo sammen med Dovre kommune. Ellers er det mindre arealer spredt rundt i kommunen. Alle areala samt ledige næringslokaler er presentert på Lesja kommune sin heimeside. I forbindelse med samfunnsplanen sin arealdel, gjøres det nye vurdering i forhold til nye arealer.

Det har vært stilt spørsmål om graden av opparbeidingsgrad av næringsareal. Siden behovet vil variere fra ulik bransje, vil det viktigste være å ha sikret nok næringsplan i kommunen sin arealplan. Når det blir aktuelt å etablere noe på arealet, så er støtte til prosessen med reguleringsplan viktig. Dette kan være både prosess-bistand fra kommunen og økonomisk støtte til reguleringskostnader gjennom kraftfondet.

Entreprenørskapsopplæring i skolen

På bransjemøter med næringslivet i forbindelse med næringsplan, ble det fra alle næringer poengtert og snakket om utfordringer med å skaffe nok lokale ansatte og muligheter for å hente arbeidskraft fra lokale ungdommer. Det var ønske om egne rekrutteringsprosjekter opp mot transport, sommerjobbprosjekt, lokal jobbmesse og viktigheten av å koble på lokal ungdom i tidlig alder. En mulighet her er å koble seg opp til programmet Ungt Entreprenørskap. Flere av kommunene i Nord Gudbrandsdal benytter seg delvis av dette programmet, og Rauma bruker det fullt ut med et program for hvert nivå, gjennom prosjektet Romsdalstrappa for barn fra barnehage til videregående.

Ungt entreprenørskap er en brobygger mellom skole og arbeidsliv, og er helt avhengig av at næringslivet selv engasjerer seg. Det er program fra 1. til 10.trinn, med blant annet «Vårt lokalsamfunn» for 4.-5.trinn, jobbskygging 8.-10.trinn og økonomi og karrierevalg for 10.trinn. I tillegg er det elevbedrift for blant annet ungdomsskole og Innovasjonscamp på alle nivåer. Et slikt program vil kunne være med å bygge stolthet, identitet og kunnskap om egen kommune og blant annet skape en kobling inn mot lokalt næringsliv. Lesja Kommune har tilgang til programmet gjennom avtale på vegne av 6K.

Kraftfondet

I forbindelse med utarbeidelse av næringsplan, er det også gjennomført en evaluering av Kraftfondet i Lesja.

Vesentlige endringer:

- Vedtektene skal gjelde hele fondet og ikke en viss andel.
- Næringslivsrepresentanter tar med inn i tildelingen ved at det opprettes et eget styre for kraftfondet bestående av formannskapet og to fra næringslivet.

Næringspris

Det er lett for at Lesja blir presentert som kommunen med stor dugnadsinnsats og med et sterkt landbruk. For å skape bolyst og vise muligheten for å bo og jobbe i Lesja, er det viktig å trekke fram de andre bransjene i næringslivet i Lesja. På denne måten har Næringsprisen vært viktig, siden publikum er med og nominerer hvilke bedrifter de ønsker skal få prisen.

Organisering av næringsarbeidet i Lesja kommune

Lesja kommune har gjennom to omganger lyst ut næringsarbeidet på anbud 2017 – 2020, 2021 – 2024. Nordveggen har fått anbudet begge ganger. Før 2017 hadde Lesja kommune ansatt egen næringskonsulent.

I undersøkelsen til bedriftene er det spurt om deres erfaring og ønsker med det kommunale næringsarbeidet.

Spørsmål der 6 er svært viktig og 1 er lite viktig. 34 besvarelser

At næringskonsulenten er tilgjengelig på telefon og e-post	5,6
At næringskonsulenten tar initiativ til å undersøke nye muligheter	5,3
At næringskonsulenten sitter i et miljø med andre fagfolk og utgjør et nettverk	4,9
At næringskonsulenten har regionalt og nasjonalt næringsnettverk	4,8
At næringskonsulenten kan treffes fysisk raskt etter avtale	4,7
At næringskonsulenten kan koble til andre miljø	4,7
At næringskonsulenten tar kontakt for besøk eller telefonsamtale om status	4,3
At næringskonsulenten kan treffes fysisk på Lesja uten avtaler på drop in	2,9
At næringskonsulenten er ansatt i det kommunale tjenesteapparatet	2,7

Det er tydelig at bedriftene mener det viktigste er at de har næringskonsulent som er tilgjengelig på telefon og e-post og som kan treffes raskt etter avtale. Viktigheten av at det tas initiativ til nye muligheter blir også vektlagt og at konsulenten inngår i et miljø av andre fagfolk. Det er lite viktig at næringskonsulenten sitter tilgjengelig fysisk til enhver tid på Lesja.

Oppsøkende kontakt mot bedriftene beskrives som viktig, men defineres ikke som svært viktig. Dette er litt overraskende siden det er bedrifter som svarer, og man ville tro at oppsøkende kontakt mot dem er svært viktig for å fange opp behov for bistand.

På spørsmål om at næringskonsulenten burde vært ansatt i det kommunale næringsapparat svarer det fleste at det er lite viktig. Grunngeving for kommunalt ansatt næringskonsulent er at næringssselskapet bare blir et nytt mellomledd mellom kommunen og bedrifter, at kommunen blir for usynlig og at kommunalt ansatt næringskonsulent vil gjøre en bedre jobb.

Det er i undersøkelsen spurt om det er lett å komme i kontakt med saksbehandler / Nordveggen i næringsaker. Av de som har en mening mener 96 prosent at det er enkelt å komme i kontakt.

Næringshub / tilrettelagte kontorfellesskap

Lesja kommune har lagt til rette for desentraliserte kontorplasser i Banken Næringshub. I første omgang er det hovedetasjen som er innredet, men det er utvidingsmuligheter i kjelleren. Det er også private kontorfellesskap på Lora og Bjorli.

Energi

Nettilknytning av strøm i Lesja og Dovre skjer gjennom selskapet Fjellnett.

På grunn av høy etterspørsel og utbygging av strøm til nye kunder, er det pr. i dag noen begrensninger

i Fjellnett sitt forsyningsområde. Dette har medført at det ikke lengre er kapasitet til å tilknytte større uttak. Denne kundegruppen må derfor forvente lengre behandlingstid i påvente av at nettet videreutvikles. Det jobbes nå med en plan fra nettselskapene som kan si noe om en fremtidsrettet videreutvikling av nettet i vår region. Lesja kommune må jobbe sammen med Fjellnett for å øke tilgang til ny og mer energi.

Vatn og avløp

Lesja kommune har fire vannverk fordelt i bygda. Joramo vannverk, Lesja vannverk, Lesjaverk vannverk og Bjorli vannverk. Joramo vannverk har i løpet av 2023 og 2024 blitt utvidet med to nye grunnvannsbrønner for å sikre rent drikkevann til abonnentene. Bjorli vannverk vil i løpet av de neste årene få utvidet kapasitet for å kunne levere fremtidig behov. Det er fortsatt områder som ikke har mulighet til å koble seg til kommunalt drikkevann: Fra Kjøremsgrende til Lesja sentrum, hele baksida på Lesja, fra Lesja sentrum til Lesjaverk, fra Lesjaverk til Aaheim og i Rånå. Det mangler i tillegg kommunale stikkledninger for å koble på hus og gårder langs Øverbygdsvegen på Lesjaskog.

Lesja kommune har tre renseanlegg, alle er i dag av typen infiltrasjonsanlegg. På Bjorli er vi i oppstartsfasen av å etablere et nytt konvensjonelt renseanlegg. Dette anlegget skal både dekke dagens belastning og fremtidig utbygging på Bjorli. Det er fortsatt deler av Lesja som ikke har mulighet til å knytte seg til kommunalt avløp: Fra Kjøremsgrende til Lesja sentrum, hele baksida på Lesja, fra Stavheimsgrende til Lesjaverk, fra Lesjaverk til Aaheim og i Rånå. Det mangler i tillegg kommunale stikkledninger for å koble på hus og gårder langs Øverbygdsvegen på Lesjaskog. Lesja kommune vil i planperioden utarbeide en helhetlig rammeplan for vann og avløp.

Bostedsattraktivitet og boligsatsing

Bostedsattraktivitet viser seg å være en viktig satsing både for å få folk til å fortsette å bo, bosette seg og også for å besøke kommunen. Dette er imidlertid et bredt felt som ikke får plass i næringsplan. Like fullt er dette et felt som det må prioriteres å jobbe med hvis man ønsker at næringslivet skal utvikle seg.

Lesja kommune har prioritert flere planoppgaver i planstrategien som bygger opp under forslag til næringsplan, med blant annet en egen strategiplan for bolyst og bolig.

Kilder

- *Innlandsstatistikk*
Innlandet fylkeskommune henter tilgjengelige statistikker og setter dem sammen for enklere tilgang for bruk.
- *Møter med bedrifter*
Mai 2024 invitertes bedriftene bransjevis til møter for å gi sine innspill. Det ble invitert til fem ulike møter. Oppmøtet var fra 1 – 5 bedrifter pr møte. Møtene ga gode innspill.
- *Spørreundersøkelse bedrifter*
Undersøkelsen har hentet inspirasjon på lignende spørreundersøkelse fra Distriktssenteret og andre kommuner.
Bjørli Lesja Næringslag og teknisk sjef i Lesja har gitt tilbakemeldinger på undersøkelsen før den ble distribuert. Undersøkelsen ble sendt ut til alle bedrifter, den ble markedsført i ulike kanaler og det ble tatt direktekontakt for å øke svarprosenten. 34 bedrifter besvarte undersøkelsen.
- *Spørreundersøkelse fritidsbeboere*
Siden fritidsbeboeren er en viktig kunde for bedriftene i Lesja, er det sendt ut en egen spørreundersøkelse der man også kommer inn på hvordan de bruker - og hvor fornøyd de er med tilbudet i Lesja. Både lokalbefolkning og fritidsbeboeren kan nå velge å handle sine varer og tjenester ulike steder, så det er viktig å følge opp deres behov for å skape verdiskaping i Lesja. 238 svarte på undersøkelsen. Av de som har svart nøytral, så har flere kommentert at det bør tolkes som «vet ikke» da de ikke har noen klar formening om dette.
- *Informasjon fra prosessen med samfunnsplan*
I forbindelse med tema næring i Lesja kommune sin Samfunnsplan 2024 – 20xx, ble det kjørt prosess både hos bedrifter og hos politikerne for innspill. Disse innspilla er tatt med videre i næringsplan.
- *Distriktssenteret*
Offentlig forvaltningsorgan som jobber for å styrke kommuners evne til å utvikle attraktive og vekstkraftige lokalsamfunn. Publiserer artikler og gjennomfører forskningsprosjekt.
- *Telemarksforskning*
Stiftelsen Telemarksforskning er et selvstendig samfunnsvitenskapelig forskingsinstitutt. Jobber med politikknære problemstillinger, og har visjonen : Kunnskap som brukes i samfunnet.
- *Statistisk sentralbyrå*
Myndighet for utarbeiding og formidling av statistikk
- *NHO næringsbarometer*
NHOs Kommune-NM er en årlig rangering av de økonomiske prestasjonene og rammebetingelsene for næringslivet i norske kommuner og fylker.
- *Kostra*
Gir informasjon om kommunalt arbeid som antall byggesaker.
- *Ledergruppa Lesja kommune og ansatte teknisk og på landbrukskontoret i Lesja*
Levert stoff på fagområder
- *Fjellnett*
- *nav*

Vedlegg 1

Samfunnsplan Lesja kommune 2024 -

Mål 7. Lesja kommune skal være en attraktiv arbeidsplass der folk vil arbeide over tid.

Tiltak: Lesja kommune skal:

7.1 til enhver tid ha gode tjenester som støtter opp om lokalt næringsliv og tar aktivt tak i nye utfordringer og muligheter.

7.2 veilede godt, legge til rette for nettverksbygging, informasjon, rådgivning, kompetanseheving og støtteordninger.

7.3 delta i regionale nærings samarbeid.

7.4 bruke kraftfondsmidlene som er ressurs i næringsarbeidet.

Mål 8. Det skal være enkelt å starte bedrift i Lesja.

Tiltak: Lesja kommune skal:

8.1 stimulere til etablering av kontorfellesskap slik at personer kan bo i Lesja og ha tilgang på fleksible jobbfellesskap.

8.2 regulere/tilrettelegge for nye og store nok næringsarealer.

8.3 Jobbe for å synliggjøre mulighetene som ligger i Lesja.

8.4 Arbeide med å få til nye arbeidsplasser.

Mål 9. Eksisterende bedrifter skal ha gode muligheter for å vokse.

Tiltak: Lesja kommune skal:

9.1 Synliggjøre næringslivet i kommunen gjennom næringsprisutdelinger, besøk og nettverksbygging.

9.2 Stimulere til generasjonsskifte og jobbe for å øke rekruttering i næringslivet.

Mål 10. Landbruket i Lesja skal opprettholdes og utvikles basert på bruk av bærekraftige og lokale ressurser som gir lokal verdiskaping, sysselsetting og å opprettholde bosettinga.

Tiltak: Lesja kommune skal:

10.1 skal være en pådriver for aktivt landbruk i kommunen.

10.2 stimulere og veilede til bærekraftig bruk av skogen, og sikre gode rammebetingelser og bruk av lokale og sentrale virkemidler. Gårdsskogen og allmenningene skal benyttes for å øke verdiskapinga.

10.3 forvalte jord- og konsesjonslov slik at man legger til rette for omstilling og utvikling i næringa, samtidig som man ivaretar målet om å opprettholde en variert og rasjonell bruksstruktur.

10.4 ta vare på matjorda slik at den kan benyttes som ressurs for framtidige generasjoner.

10.5 arbeide for full utnytting av utmarksressursene ved å tilrettelegge for økt beitebruk.

10.6 Arbeide sammen med landbruksnæringa for å øke graden av lokal/regional foredling av jord- og skogressursene.

10.7 legge til rette for å styrke lokalt landbruk til produksjon av bioflis og leverandør av bioenergi i nær- og fjernvarmeanlegg.

Alle kan bidra med

- Fremsnakking av næringslivet
- Bruk av lokalt næringsliv
- Næringslivet selv kan samarbeide

Vedlegg 2

Regionale samarbeidsaktører og satsinger

Interkommunalt råd Nord Gudbrandsdal og 6K-næring

IKR organiserer 30 minutters Teams-møte med næringskonsulentene i Nord Gudbrandsdalen hver uke. Her er det gjensidig orientering og utveksling av arbeid som gjøres i den enkelte kommune. Dette samarbeidet kjører også årlige kampanjer som stillingskampanjen i februar hvert år og drifter heimesida komtilossnæring.no

6K har utviklet en egen felles heimeside for næring. 6K må sees på som et fellesskap som kan løfte regionen gjennom felles prosjekter.

Styrk

I forbindelse med nedleggingen av Nortura-slakteriet på Otta, fikk Sel tildelt omstillingsmidler over 6 år. Dette er svært gunstige midler som går til oppstart og utvikling av bedrifter. Sel har et krav på seg å jobbe regionalt og tilbyr bedrifter i Nord Gudbrandsdal å delta i deres utviklingsprogram for bedrifter under forutsetning at heimkommunen deltar med finansiering av kr 50.000. Lesja kommune har stilt opp med disse midlene når det har vært bedrifter i kommunen som har vært interessert.

Skåppå

Skåppå er næringsutvikler for hele Gudbrandsdalen. Skåppå har 13 ansatte som har sitt arbeidssted rundt om på kontorsteder i ulike kommuner. Den største eieren er SIVA som er en nasjonal utviklingsaktør. Ellers består eierskapet av banker, energiselskap, seks kommuner og bedrifter. Lesja er ikke med som medeier i Skåppå.

Skåppå har flere programmer som er gunstig for gründere og for bedrifter.

- Etablereropplæring: Det kjøres halvårlige kurs digitalt og fysisk i etablereropplæring.
- Næringshageprogram: Dette er et veldig gunstig program der bedriftene får redusert pris på tjenester gjennom rabatt fra SIVA.
- Inkubatorprogram: Dette er et oppfølgingsprogram for vekstbedrifter som også er gunstig med rabatt fra SIVA.
- Kompetansemegler for økt forskning.

Bedrifter i Næringshageprogram og Inkubatorprogram 1. halvår 2024 viser at Lesja har 1 i inkubatorprogrammet og 1 på Næringshageprogrammet, der det i Nord Gudbrandsdal totalt er 9 på inkubatorplass og 24 i Næringshageprogrammet. Skåppå har i tillegg ansvar for flere utviklingsprogram i Gudbrandsdalen som Krafttak for Grønn vekst, Grønt gir, Rekreasjonsklyngen mm

I spørreundersøkelsen til næringslivet ble det spurt om deres forhold til Skåppå:

28% har vært eller er i utviklingsprosjekt med Skåppå, 31 % er usikker på hva Skåppå kan bidra med og 41 % har ikke hatt utviklingsprosjekt der det har vært naturlig.

Skåppå er en aktør som binder sammen næringskonsulentene i Gudbrandsdalen. Lesja har hatt ingen eller få deltakere på programma til Skåppå. Nordveggen er gjerne førstekontakten for gründere og bedrifter, men ønsker at Skåppå skal brukes mer aktivt på utviklingsprosjekt. Siden Lesja er i en fase der vi må rekruttere bedrifter til Skåppå sine program, har vi sett det som nødvendig at Skåppå har en fast dag i Lesja pr måned. I Partnerskapsavtalen som Lesja kommune har for 2024 har Lesja satt som vilkår for utbetaling av tilskudd, at Skåppå har en dag pr måned i Banken Næringshub.

Avtaler: Lesja har i 2024 inngått følgende avtaler med Skåppå:

- Partnerskapsavtale for 2024 – kr 50.000.
Partnerskapsavtalene er beregnet med et tilskudd pr innbygger.
Nord Gudbrandsdalskommunene betaler mest pr innbygger med fra kr 19,61 til kr 27,31.
Lesja har kr 25,32.
- Prosjektet Grønt Gir, årlig tilskudd i tre år – kr 30.000

Nordveggen har de samme verktøyene med Næringshageprogram og Kompetansemegler i Møre og Romsdal som Skåppå har i Gudbrandsdalen. I møter med næringslivet kom det fram ønsker fra bedrifter om at Nordveggen skulle utøve disse funksjonene i Lesja også. Hvis Lesja fortsetter å lyse ut næringsarbeidet på anbud og dette vinnes av Nordveggen, vil det være en nyttig øvelse å se på om det kan inngås en avtale mellom Skåppå og Nordveggen rundt utøvelse av disse programma i Lesja.

RADA – Nasjonalparkriket

Nasjonalparkriket startet sitt arbeide allerede i 2006/2007 og ble formalisert som et aksjeselskap i 2009, som et regionselskap. Selskapet er nå registrert med 4 ansatte, og eierne er de ulike næringslag eller reiselivslag i kommunene Dovre, Sel, Skjåk, Lesja og Vågå.

Nasjonalparkriket sitter med ansvar for bl.a nasjonal markedsføring av regionen, koordinering av reiselivsaktører, overnattingssteder, attraksjoner og aktiviteter i Norddalen. De sitter også med prosjektansvaret for at Norddalen er et Bærekraftig Reisemål. Mountains of Norway har ansvaret for den internasjonale markedsføringen for Nasjonalparkriket, Geilo og Valdres.

Med dagens utvikling av struktur og organisering i reiselivet, ser en behovet for at reiselivet i Gudbrandsdalen også organiserer seg i en større enhet, og mangel på det økonomiske spillerommet for Nasjonalparkriket og mulighetsrommet for utvikling – gjør at arbeidet med etableringen av et nytt og større landsdelsselskap, RADA, er satt i verk.

RADA skal være det offisielle reiselivsselskapet for området Stange, Hamar, Lillehammer, Gudbrandsdalen og Norddalen.

De overordnede tjenesteområdene skal være internasjonal markedsføring, jobbe for å sikre konkurransedyktige rammevilkår og tilgang på rett kompetanse for hele besøksnæringen.

Med opprettelsen av RADA, vil Nasjonalparkriket avvikles og dagens medlemmer i selskapet vil få tilbud om å bli medlemmer i nye RADA. Dette vil igjen medføre at dagens struktur på Bjorli Lesja Næringslag også vil bli justert.

Det er viktig at kommune, og ikke minst næringen selv, engasjerer seg i organiseringen av reiselivet, både øst- og vestover. Økningen i reiselivets omfang gjør forvaltnings- og styringsoppgaver langt viktigere enn tidligere. Reiselivet må ha en positiv verdi for både næringsaktørene, besøkende og lokalsamfunnet. Styres ikke dette, vil det påføre "tredje parter" belastninger, det være seg sårbare naturområder, dyreliv, kulturskatter etc. Dette helhets perspektivet er viktig, og derfor er et godt organisert destinasjonsselskap viktig.

Den smarte grønne dalen

Målet til denne satsingen er at Gudbrandsdalen skal være et lavutslippssamfunn med attraktive lokalsamfunn, et sterkt næringsliv og framtidsrettede kommunale tjenester.

Gudbrandsdalen 2030 er et langsiktig samarbeid der de 12 kommunene i Gudbrandsdalen skal ta Gudbrandsdalen inn i en bærekraftig framtid. Gjennom avtalen om en bærekraftig dal, som ble vedtatt under Gudbrandsdalstinget i oktober 2021, har kommunene forpliktet seg til grønn omstilling i tråd med FNs bærekraftsmål.

Prosjektet vil finne ut hvordan kommunene kan være en pådriver for det grønne skiftet i Gudbrandsdalen. For å få til dette trenger man at alle er med på laget. Prosjektet vil involvere ansatte og folkevalgte i kommunene, næringslivet, landbruket og lokalsamfunnene. Sammen skal prosjektet utvikle Gudbrandsdalen og ta en lederrolle i den grønne omstillingen av distrikts-Norge.

Innlandsporteføljen

Innlandsporteføljen er en satsing til Innlandet fylkeskommune som skal løfte fram de viktigste grønne innovasjonsprosjektene i fylket som har størst mulighet til å lykkes med eksport og verdiskaping. Prosjektet skal kartlegge unike muligheter for grønn vekst i Innlandet.

Prosjektet er et samarbeid mellom Innlandet fylkeskommune, Statsforvalteren i Innlandet og Innovasjon Norge Innlandet.

Porteføljen består av konkrete samarbeidsprosjekter som næringsliv, klynger og forskningsmiljø kan sette ut i livet på kort til mellomlang sikt. Innlandsporteføljen vil også legge et viktig kunnskapsgrunnlag for en mer spisset og prioritert næringsutviklingsstrategi for hele Innlandet.

Det er næringslivet og relevante kompetanse- og fagmiljøer som må eie prosjektene og sørge for at de blir realisert. Rollen til fylkeskommunen, Statsforvalteren og Innovasjon Norge Innlandet er å støtte og gi fart til prosjektene blant annet gjennom offentlige støtteordninger og faglig kompetanse.

Lesja kommune har hatt møte med Innlandsporteføljen for å spille inn satsingen rundt biogass og muligheter dette kan gi for andre næringer.

Matfylket Innlandet

Matfylket Innlandet er et initiativ for å samle landbruket, reiselivet og matproduksjonen i Innlandet i et samarbeid for å bygge en sterk matregion. Dette er gjort ved å etablere Mat & drikke fra Innlandet SA.

Matfylket Innlandet har som mål å øke bruken av maten vi produserer i Innlandet ved at den kommer på bordet i Innlandet, i offentlig sektor, i reiselivet og hos den enkelte forbruker. Oppnås dette, legges grunnlaget for økt matproduksjonen og styrket landbruket.

Prosjektet har valgt å sette søkelys på to innsatsområder for å bidra til dette. For det første skal rekrutteringen til matfagene styrkes, fra jord til bord, først og fremst blant ungdom som skal inn i videregående utdanning. For det andre må det offentlige i større grad kjøpe inn mat fra egen region, til institusjoner og kantiner, samt kreve det samme i konferanser og møter. Besøkende, turistene og fritidsboliginnyggerne ønsker mer lokalmat i butikk og på restauranter, og her har reiselivet en viktig rolle. De må både kjøpe lokalt og fortelle historien til sine gjester.

Lesja har flere aktører og fyrtårn innen lokalmat.

Gudbrandsdalen Næringsforening

Gudbrandsdal Næringsforening skal jobbe for å skape et møte- og samarbeidsforum for å bedre vilkår og vekstmuligheter for næringslivet. Foreningen skal ha en pådriverrolle i å sikre at regionen har de kvaliteter som gjør at folk ønsker å bo og arbeide her. I juni 2024 ble strategi for 2024 -2027 vedtatt i ekstraordinært årsmøte. Strategien ligger til grunn for handlingsplan og budsjett 2025. Gudbrandsdalen næringsforening kan være et godt nettverk for bedrifter i Lesja.

Vedlegg 3 Mål og tiltak

Handlingsplan.

Hovedansvar for gjennomføring av tiltak vil være Lesja kommune sin næringsansvarlig. Arealaker forvaltes av planavdelinga i kommunen. Entreprenørskapsopplæring i skolen vil tilligge oppvekstansvarlige. Utvikling av næringsforening vil tilligge Bjorli/ Lesja næringslag.

MÅL	TILTAK
Næringslivet sin interne organisering	
Få etablert et bransjeuavhengig næringslag i Lesja.	Sammen med Bjorli Lesja Næringslag bør det sees på å etablere et bransjeuavhengig næringslag for Lesja. Det vil være avgjørende for en ny medlemsforening at også de store er med. Kommunen bør fortsette å støtte næringslaget økonomisk slik at de har mulighet til innleie av sekretariat. Kommunen sin næringsansvarlig bør sitte i styret til et lokalt næringslag.
Overordna mål alle bransjer	
Bedriftene er oppdatert innen utviklingen innen teknologi, bærekraftige løsninger og muligheter for eksport. Tett samarbeid kommuneadministrasjon og næringsliv.	Næringsfaglige arrangement og prosjekt som motiverer og støtter bedriftene til utvikling. Bruke kraftfondet til stimulerings tiltak innen bærekraft i næringslivet.
Status og muligheter ulike bransjer	
Lokalmat Dagens lokalmat-aktører utvikler seg videre og nye aktører etablerer seg slik at Lesja kan tilby både produkter og opplevelser bygd på den rike råvaretilgangen og tradisjonen i landbruket.	Kraftfondet bør vurdere å sette av midler til satsinger på lokalmat. Det bør avholdes ett kurs relatert til lokalmat i Lesja hvert år. Kommunen skal foretrekke kortreist mat på møter og arrangement. Kommunen skal, så lang det lar seg gjøre gjennom innkjøpsordningen, bruke lokale leverandører på de kommunale institusjonene. Bidra til at lokalmat får en større plass i arrangement i kommunen som f eks Markens grøde og Høstmarked.
Varehandel Dagligvarehandelen i Lesja dekker behovet til fastboende og fritidsbeboeren. Dagens tilbud innen klær, interiør og byggvare opprettholdes.	Se på varehandelen sin modenhet for å få styremedlemmer fra fritidsbeboerne inn i bedriftene. Se på potensialet i å utvide varehandel-tilbudet i Lesja innen eksisterende eller nyetableringer. Jobbe med et nettverk for varehandel i Lesja. Det jobbes videre med etablering av Vinmonopol på Bjorli hvis nye retningslinjer gir muligheter.
Reiseliv Inneha så gode tilbud innen bærekraftig reiseliv at folk velger å legge sine fridager til Lesja, der Bjorli er den viktigste motoren for utvikling.	Lesja vil forholde seg til langsiktige reiselivsstrategier for Innlandet og RADA der det er naturlig og mulig. Oppdatert planverk for framtidig bærekraftig utvikling av fritidsboliger. Samarbeide med større aktører som Bjorli Utvikling, SJ og andre om destinasjonsutvikling, gjerne gjennom større prosjekt. Raumabanen som bærekraftig transport bør prioriteres. Jobbe konkret med å utvikle helårs tilbud innen servering, overnatting og

Økt kapasitet på varme senger gjennom økt utleie av private fritidsboliger på kort sikt og med utvikling av nye tilbud på lang sikt. Nye opplevelsestilbud etableres der Raumabanen er en del av produktet. Seterturisme etableres gjennom aktive tilbud og/eller historieformidling. Reiselivsaktørene har kompetanse på verneområder og verneverdier og ser muligheter til verdiskaping ut fra på disse verdiene.	opplevelser. Få presentert tilbudene i Lesja godt gjennom året ved at alle bruker den kommunale arrangement-kalenderen og ekstra satsing under nasjonale stevner som Landsskytterstevnet. Jobbe videre med at bedrifter bygger næring i bygdene basert på verdier i fjellet som Villreinarven og verneområder. Arrangere kurs og fagmøter for å bygge kompetanse om vern og verneverdi. Lesja kommune må samarbeide med destinasjonsselskap både øst- og vestover, for å få et nødvendig apparat både rundt markedsføring og produktutvikling. Mobilisere til at flere satser på seterturisme og aktivitet i tomme driftsbygninger. Vurdere informasjonstiltak i Lesja sine seterdaler. Oppfordring i alle reguleringsplaner at fritidsbosetningene skal gi årlig støtte til løypelag. Kommunal støtte til løypetrakking ses på som en del av kommunen sitt næringsarbeid.
Transport At transportnæringa i Lesja beholder sin regionale posisjon gjennom sine oppdrag. Utvidet transporttjeneste internt på Bjorli i helger og ferier.	Jobbe aktivt for å få til et transporttilbud innad på Bjorli.
Personlig service Ha gode tilbud regionalt innen personlig service	Presentere ønsker framkommet i undersøkelse hos fritidsbeboeren for å se på muligheter for etableringer.
Bedriftsretta service Ha gode tilbud innen bedriftsretta service som kan nyttes av næringslivet i Lesja.	Bidra aktivt hvis det blir dårlig tilbud på tjenester som er viktig for næringsliv og kommune.
Industri Være en kommunen som tilrettelegger for industri ved forespørsel. Biogassanlegg for husdyrgjødsel etableres i Lesja.	Ha tilgjengelig næringsareal ved forespørsel. Være aktiv inn mot nye bransjer der Lesja har et fortrinn. Jobbe målretta for å få etablert biogassanlegg i Lesja med samarbeid mellom en sammenslutning av gardbrukere i Lesja og Dovre og en industriell aktør.
Bygg og anlegg En lokalt eid bærekraftig bygg- og anleggsbransje med lokalt, regionalt og nasjonalt marked	Ved sviktende marked bistå bedriftene med å vurdere endret forretningsmodell / marked. Fokus på kundebehandling og nettverk mellom bedriftene. Kommunen utnytte de mulighetene de har til innleie av lokale entreprenører.
Landbruk Opprettholde og utvikle	Kommunen skal bistå gårdbrukere som ønsker å videreutvikle gården sin og være en tilrettelegger for at næringa har tilgang til kunnskapen

landbruket som den viktigste og bærende næringsvegen i Lesja, basert på bærekraftig bruk av lokale ressurser. Lesja har som mål å være en foregangskommune i landbruket når det gjelder produksjon, kvalitet, utvikling og kompetanse.	som trengs for å nå målet om å være en foregangskommune innen produksjon, kvalitet, utvikling og kompetanse.
Langsiktige strategier Lesja kommune har et næringsapparat som følger med i satsinger som kan skape arbeidsplasser i kommunen.	Ha personer som har ansvar for oppgaven til å følge opp også langsiktige initiativ. Det må jobbes systematisk og langsiktig for å få statlige arbeidsplasser til Lesja. Særlig innen natur- og kulturbasert forvaltning. Lesja kommune ønsker at det i inneværende planperiode jobbes med tilflytting av nye bedrifter til Lesja.
Næringsattraktiv kommune	
Lesja kommune leverer tjenester til næringslivet som gjør at de kan utvikle seg.	En oppdatert samfunnsplan arealdel med innregulerte næringsareal i hele Lesja. Kommunen tar bestemmelse på drift av næringskonsulent-området for framtida og ansetter fagperson eller lyser ut anbud. Lesja kommune oppretter et eget Kraftfondstyre som skal styre bruken av kraftfondmidlene. Lesja kommune har vatn, avløp, energi og nett-tilgang som gir eksisterende og nye bedrifter mulighet til å utvikle seg.
Ungdom som vokser opp i Lesja har kunnskap om mulige arbeidsplasser i Lesja og lærer om næringsliv og entreprenørskap gjennom sommer-jobb prosjekt og internships-stillinger.	Lage en plan for entreprenørskap i skolen i Lesja. Gjennom samarbeid med ungdomsskoler og næringslivet stimuleres det til sommerjobbprosjekt. Det undersøkes interessen for internships hos kommunen og bedrifter.
Lesja kommune er med å løfte fram næringslivet og skape stolthet.	Kommunen deler årlig ut Næringspris Lesja på et faglig arrangement Lesja kommune markedsfører næringsbygg som de eier / leier slik at de bidrar til verdiskaping i kommunen.
Politikere og administrasjon i Lesja har god kunnskap om næringslivet i Lesja.	Næringsbesøk med ordfører og formannskap